8

తిరుగుబాటు

ఉన్నట్టుండి నాగభూషణం తన మంచితనానికి మచ్చ తెచ్చుకుంటాడని ఎవ్వరూ అనుకోలేదు.

చెడ్డవాడనిపించుకోవడం సులభం కానీ, మంచివాడనిపించు కోవడం మాటలు కాదు. ఇన్నాళ్లూ వాడు చేసినవన్నీ మంచి పనులే. మచ్చు కొక్కటన్నా చెడ్డపని చెయ్యలేదు.

భూషణానికి ఐదేళ్లుండగా, పలకా, బలపం చేతికిచ్చి వాళ్ళనాన్న 'బడికెళ్ళరా నాయనా' అన్నాడు. వాడు తలూపి, పలకా బలపం పుచ్చుకొని బడికెళ్ళాడు. జ్వరమో పులకరమో వస్తే తప్ప వాడు బడికి ఎగనామం పెట్టలేదు. బళ్లో బుద్ధిగా చదువుకున్నాడు తుంటరి పిల్లలతో తిరగలేదు. తుంటబీడీలు కాల్చలేదు. కొంటె పనులు చేయలేదు. పంతుళ్ళు మెచ్చుకున్నారు. ఊళ్లోవాళ్లు తమ పిల్లలకి నాగభూషణాన్ని ఆదర్శంగా చూపి 'వాణ్ని చూసి నేర్చుకోండిరా' అన్నారు.

వాడు అంత బుద్ధిమంతుడు గనుకనే ప్రతి సంవత్సరం పై తరగతికి వెళ్ళగలిగాడు. గీతలేక వాని చదువు ఐదవ తరగతితో ఆగిపోయింది. కాని చదివించివుంటే ఎమ్మేదాకా ఎక్కడా ఫెయిల్ కాకుండా పాసయి వుండేవాడు. వాడికా గీతలేదు. ఎద్దుముడ్డి పొడుచుకుని బ్రతకమనివుంది, అందుకనే వాళ్ళ నాన్నకి వాణ్ని చదివించాలన్న బుద్ధిపుట్టలేదు. వానికి మట్టుకు చదవాలనే వుండేది. ఐదో తరగతి పాసయినాక, 'హైస్కూల్లో చేరుతాను' అన్నాడు వాళ్ళ నాన్నతో. వద్దమ్మా, నాకు రానురాను ఏండ్లు పై బడుతున్నాయి. నువ్వు లేకపోతే నేనే వ్యవసాయం చేయగలనా? అదీగాక కావలసినంత ఆస్తి వుంది చదువెందుకయ్యా?' అన్నాడు.

అదీ నిజమే, వరదయ్యకి భూషణం తొలి సంతానం కాదు. ముందు నలుగురాడబిడ్డలున్నారు. ఆడపిల్లలు గనుక వాళ్ళు తనకి ఉపయోగపడలేదు. ఉపయోగపడే కొడుకుని చదువుకోసమని, వదులుకోవడానికి, ఆయనకి మనస్కరించలేదు.

తండ్రి సమాధానంవిన్న నాగభూషణం మనసులో ఏం బాధ పడ్డాడో కానీ మారాం మట్టుకు చెయ్యలేదు.

ఆ రోజునుంచే పనిలోకి వంగాడు. చిన్నపనీ పెద్దపనీ, అన్నీ చేసుకపోయ్యేవాడు. వయసొచ్చి,సేద్యగాడయ్యాక కూడ వాడు స్వతంత్రించి ఒక్కపనీ చెయ్యలేదు. వాళ్ళ నాన్న పని పురమాయించాలి వాడు చెయ్యాలి. ఫలానా చేను దున్నమ్మా అంటే సరేనని దున్నేవాడు. ఫలానా చేను గొర్రు తోలమంటే, గొర్రు తోలేవాడు. అట్లా అని ఏ పని ఎప్పుడు చెయ్యాలో, ఎట్లా చెయ్యాలో తెలియదా అంటే వాడికి బాగానే తెలుసు. ఆ మాటకొస్తే, వాళ్ల నాన్న కన్నా కూడా వాడికే బాగా తెలుసు. అయితేనేం వాళ్ళనాన్న చెప్పింది వాడికి వేద వాక్యం.

పెద్దవాళ్లు ఏం చెప్పినా, ఏం చేసినా, తన మంచికేనని వాడి విశ్వాసం. అందుకే వాడు యేది చెయ్యాలన్నా, వాళ్ల నాన్నని అడగందే చేసేవాడుకాదు. వాటికి పద్దెనిమిదేళ్ళున్నప్పుడు కమ్యూనిజం అన్నపదం విన్నాడు. ఆ పదం వాడున్న వూరికి అప్పుడప్పుడే పాకింది. కమ్యూనిస్టులొచ్చి వూళ్లల్లో రైతుసంఘాలు, కూలి సంఘాలు యువజన సంఘాలు స్థాపిస్తున్నారు. తన తోటి యువకులంతా చాలా మంది సంఘాల్లో చేరుతున్నారు. పత్రికలు తెప్పించడం, సభలు జరపడం, బుర్రకథలు నేర్చుకోవడం వూరంతా యేదో హడావిడి! యేదో మార్పు ఇదంతా చూస్తుంటే భూషణంలో వున్న వుడుకు రక్తం కూడా వురకలు వేసింది. కాని వాళ్ళ నాన్నకది సమ్మతం కాలేదు. 'ఛీఛీ, కమ్యూనిస్టుల్లో కలుస్తారా ఎవరన్నా? ముసలాళ్ళని గొంతులు కోస్తారు వాళ్ళు. అయినా పనీ పాటా లేని ఆకతాయి వెధవలకు పార్టీలుగానీ, మనకెందుకయ్యా?' అని చీదరించుకున్నాడు.

ఆపైన భూషణం నోరెత్తలేదు. అంత బుద్ధిమంతుడు వాడు! అంతెందుకు పక్క టౌన్లో వున్న సినిమా చూడాలన్నా, వాడు తండ్రి పర్మిషన్ లేందే చూచేవాడు కాదు. వాళ్లనాన్న పర్మిషన్ ఇస్తే ఇస్తాడు, లేకపోతే లేదు.

'ఏం సినిమాలు, పాడు సినిమాలు, ఒక నీతా పాడా, ఏముంది అందులో... లక్షణంగా కూర్చొని భారతమో, రామాయణమో చదువుకోవయ్యా, పుణ్యమూ, పురుషార్థమూను' అంటాడు.

భూషణం భోంచేసి, బుద్ధిగా, భారతమో రామాయణమో, పట్టుకొని కాసేపు గొంతెత్తి చదివేవాడు. వాడికి అందులో అక్కడో ముక్కా, అక్కడో ముక్కా అర్థం అయేది. అర్థమయినా, కాకపోయినా నిద్ర కళ్ళమీద కొచ్చినంతవరకు చదివి, ఆ పైన పడుకునేవాడు.

ఇట్లాంటి భూషణానికి వాళ్ళనాన్నపట్ల వాడికున్న గురుత్వం కాస్త సడలింది. ఎప్పుడూ అంటే -వాడి పెళ్ళి విషయంలో. అప్పటికి వాడికి ఇరవై రెండేళ్లు. ఇంటికొచ్చిన బంధువు ఎవరో ఒకాయన, మాట ప్రస్తావనగా 'అబ్బాయికి పెళ్ళి సంబంధాలేమి చూడటం లేదా?' అన్నాడు అప్పుడు భూషణం అక్కడే ఉన్నాడు.

'అప్పుడే ఏం తొందరరొచ్చింది లేద్దూ' అంటూ కొట్టిపారేశాడు వరదయ్య. అది భూషణానికి నచ్చలేదు. పట్టుకారుకు పట్టందని శరీరపుష్టి తనది. తొందర లేకపోవడమేమిటి? సేద్యం కాడికి ఇంకా తల్లో, చెల్లో బువ్వ నెత్తిన పెట్టుకొని రావడం తల కొట్టినట్టుగా వుంది వాడికి. ఈ విషయం తండ్రి గ్రహించనందుకు, నిజంగానే కోపం వచ్చింది. సమయానికి అక్కడే వున్న అమ్మ చక్రం అడ్డువేసి రక్షించింది.

'ఆయన మాటలకే మెచ్చెలే, ఆడపిల్లలేమో అంతా అత్తగారిళ్లకుపోయారు. ఒకదాన్ని ఎన్నాళ్ళని ఈదను ఈ సంసారాన్ని ఎక్కడన్నామంచి సంబంధముంటే చూడన్నయ్యా చేసుకుంటాము' అన్నది అమ్మ

ఆక్షణాన వాడికి వాళ్ళమ్మ చంద్రునికన్నా చల్లగా కన్పించింది. వాళ్ళ నాన్నమీద మట్టుకు అంతులేని ఆగ్రహం కలిగింది. ఆ ఆగ్రహాన్ని అప్పుడు చూపితే బాగుండదని మరుసటి రోజు వెళ్ళగ్రక్కేడు.

ఎవరో ఎడ్లబేరగాళ్ళొస్తే, అందని బేరం చెప్పి అదలగొట్టి పంపాడు వరదయ్య.

'ఏకాడికో ఒకకాడికి దాన్ని ఈడ్చిపారెయ్యక ఇంకా అట్టేపెట్టుకోవడం యెందుకు?' అన్నాడు భూషణం రుసరుసలాడుతూ

'ఏకాడికో ఒకకాడికి ఈడ్చడానికి అదేం ముసలదా ముతకదా? నేతది. పదేళ్ళుచేస్తుంది. ఉండనీ ఏం నష్టం?' అన్నాడు వరదయ్య.

'నేతది! ఇంకా పాల పళ్ళతోనే వుంది.' అంటూ వెటకారం చేశాడు భూషణం.

వరదయ్య ఎన్నడూ ఈ అనుభవాన్నెరుగడు. సిపాయిల తిరుగుబాటు బ్రిటీషువాళ్ళకి కల్గించినంత ఆందోళన కల్గించింది ఆయనకు. తిరుగుబాటుకు బీజం పడిందంటే ఎవరికైనా భయమేమరి!

ఎట్లాగయితేనేం ఆ తర్వాత భూషణానికి సంబంధం ఒకటి వచ్చింది. పిల్లని చూపటానికి భూషణం వెళ్తుండగా, వరదయ్య చెప్పేడు. 'పిల్లకాస్త నలుపని విన్నాను. అయినా వంశం, సాంప్రదాయం మంచివంటున్నారు. చూచిరా ఆలోచిద్దాం' అని.

చూడటానికేముంది. వాళ్లనాన్న చెప్పినట్టు పిల్ల నలుపే. ఒప్పుకొనడమా, మానడమా అన్న విషయంలో మీమాంస బయలుదేరింది. కాని కడకు వాళ్ళనాన్న చెప్పిన వంశం, సాంప్రదాయం విషయం ఆలోచించి, 'ఏరా భూషణం' అని వాళ్లనాన్న అంటే, 'నీయిష్టం' అని అంగీకారం తెల్పాడు. అంగీకారం తెల్పి, ఇక తన పెళ్ళి అయినట్టే అనుకున్నాడు. అయితే ఆ సంబంధం ఎగిరి పోయింది!

దాంతర్వాత మరొకటీ, మరొకటీ కూడా ఎగిరిపొయ్యాయి. ఎగిరిపోవడానికి కారణాలున్నవి. నలుపు రంగులో వున్న అమ్మాయి, మంచి వంశం, సాంప్రదాయం, పదివేల కట్నం అన్నీ కలగా పులగంగా కలసి, ఒక్కచోట వున్న స్థలం దొరక్కపోవడమే దానికి కారణం. పిల్ల అందంగా వున్న సంబంధాలు వచ్చాయి కాని అంత కట్నమివ్వలేమన్నారు. సాంప్రదాయం సంగతి ఎలాఉన్నా సరిపెట్టుకోవచ్చు, మరీ అనాకారి పిల్లలున్న వాళ్లు కూడా అంత కట్నానికి తూగలేకపోయారు. ఈ

తిరకాసుల మూలాన, భూషణం పెళ్ళి మరో రెండేళ్ళు వాయిదాపడ్డది. కడకి తన పెళ్ళి వినాయకుడి పెళ్ళి ఎక్కడవుతుందోనని వాడికి భయం పట్టుకుంది. దానికితోడు వాళ్లూ వీళ్లూ అదే భయం పెట్టారు.

'మనూరు సాతానయ్య మావాడి పెళ్ళెక్కడ కానిస్తాడన్న సామెతగా, మీనాన్న నీ పెళ్ళెక్కడ చేస్తాడులే' అన్నది అలివేలు ఒకరోజు గడ్డికొచ్చి. ఈ ఎగతాళికి భూషణానికి వళ్ళు మండింది. ఎదుటివాళ్ళు వేలెత్తి చూపితే ఎవరికైనా మంటగానే వుంటుంది.

'మీ నాన్న నీ పెళ్ళి చేసేసరికి, మానాన్న నా పెళ్ళి చెయ్యక పోడులే అలివేలూ' అన్నాడు భూషణం.

అనడమైతే అన్నాడు గానీ, తీరా అలివేలు ముఖం చూశాక, ఎందుకన్నానా అని నొచ్చుకున్నాడు. ఎంతయినా ఆడపిల్ల, అందులోనూ పదేళ్ళనుంచి ప్రయత్నిస్తున్నా పెళ్ళి కలిసిరాని కన్నెపిల్ల. పాపం భూషణం ఎదురుదెబ్బకి అలివేలు గిలగిల లాడింది. దాని కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరగడమొక్కటే తక్కువ.

'నా పెళ్ళికీ, నీపెళ్ళికీ పొంతనేమిటి బావా! మీరు కలిగి నోళ్ళు, మేము పేదోళ్ళం'. అన్నది అలివేలు తగ్గి

అలివేలు 'బావా' అని వరస కలిపేసరికి భూషణం కరగిపోయ్యేడు.

'తమాషా కన్నానులే అలివేలూ దేనికైనా కలసి రావాలిగా' అన్నాడు.

'డబ్బాశ కాస్త వదలుకుంటే దానంతటదే కలిసొస్తుంది' అన్నది అలివేలు. తన పెళ్ళికి అభ్యంతరంగా వున్నది వాళ్ళ నాన్న డబ్బు రంధేనని వాడు ఇంతవరకూ వూహించలేదు. అలివేలు అంటూంటే, నిజమేనేమోనన్న ఆలోచనవచ్చింది. వాడికి మొదటి సారిగా వాళ్ళనాన్న చేస్తున్న పెళ్ళిప్రయత్నాలమీద జుగుప్స పుట్టుకొచ్చింది. ఆలోచిస్తూ నిలబడ్డాడు.

అలివేలు, గడ్డి గంపకుపెట్టి, పైట నెత్తికి చుట్టగా చుట్టుకొని 'గంపెత్తు బావా నేను పోతాను అన్నది'

భూషణం ఆలోచనల్నుంచి తేరుకొని వచ్చిన గంపెత్తడానికి సాయంపట్టేడు. అలివేలు గంప కింద తలదూర్చబోతే. పైటచుట్ట జారికింద పడ్డది. అలివేలు అమాంతంగా సిగ్గుపడి, గంప కింద వేసి పైట సర్దుకుంది. ఈ దృశ్యం భూషణంలో సంచలనం కలుగజేసింది. ఆ వక్షోజాల పొంకం, ఆ సిగ్గు పడటం పైరు గాలి అన్నీ కలసి భూషణాన్ని మరో ప్రపంచం పొలిమేరల్లోకి ఈడ్చుకుపోయాయి.

రాత్రి పడుకుంటే వాడికి నిద్రపట్టలేదు. మాటి మాటికీ మరో ప్రపంచం పిలుపే వినిపిస్తోంది. ఆ పిలుపుతో కునుకురాక అల్లాడి పోయ్యాడు.

చిత్రం, వాడికి ఇక ఈ ప్రపంచం కళ్ళకి ఆనలేదు. మరుసటి రోజు అలివేలు మళ్ళా తారసిల్లింది. మునిమాపువేళ వాడు బండి తోలుకొస్తున్నాడు. అలివేలు గడ్డిగంప తెచ్చి బండ్లో వేసింది. భూషణం బండాపి 'ఎక్కు' అన్నాడు.

'ఎందుకులే నడుస్తాను' అన్నది అలివేలు.

'నా ఎడ్లకు నువ్వు బరువుకావులే ఎక్కు' అన్నాడు

అలివేలు కాస్త తటపటాయించి బండెక్కింది. బాగా చీకటి పడింది. జనసంచారం కూడా ఆటే లేదు. పగ్గాలు నాటుకి చుట్టి, భూషణమూ వచ్చి అలివేలుకు ఎదురుగా బండ్లో నిలబడ్డాడు. వాడికి అలివేలుతో చాలా విషయాలు మాట్లాడాలని వుంది. కాని ఏం మాట్లాడటానికీ చేతకాలేదు. అయితే వాడి నోటికిలేని ధైర్యం కాలికి వచ్చింది. ఎదురుగా జొల్లకానుకొని నిలబడ్డ అలివేలు పాదం మీద భూషణం కాలువేశాడు. అలివేలు అభ్యంతరం చెప్పలేదు. అది ఆసరాగా తీసుకొని అతని కాలి వేళ్లు కళ్లున్నట్టు, అలా అలా పాకి వెళ్ళి అలివేలు పిక్కలమీద పిచ్చిగీతలు గీయడం మొదలుపెట్టినయ్.

పిచ్చిగీతలు పెట్టే పులకింతలకు తాళలేక, 'ఛీ ఏందిబావా నువ్వు మరీను' అని అలివేలు మందలించి దూరంజరిగింది.

నిజానికి మందలింపుతో వాడు ధైర్యం పుంజుకున్నాడు. ధైర్యం పుంజుకుని, రంగంలోకి దిగాలనుకునే సరికి ఎడ్లు వూరిముందుకొచ్చాయి. అలివేలు బండిదిగి గంప దింపమంది. వాడు గంప దింపి గుటకలు మింగేడు.

సరే ఆ రాత్రి వాడి వూహల్లో మరో ప్రపంచం మళ్ళీ కనిపించి, కళ్ళకి కునుకులేకుండా చేసింది. కూర్చొని మరో ప్రపంచం ఆక్రమించుకోవడానికి కావలసిన కార్యక్రమం నిర్ణయించుకున్నాడు.

భూషణం మరుసటిరోజు చేలగట్లన గడ్డి కోసుకొంటున్న అలివేలును వెతుక్కుంటూ వెళ్ళి, 'అలివేలూ, మీనాన్న నీకు పెళ్ళి చెయ్యలేడు, మానాన్న ఇప్పుడప్పుడే నాకు పెళ్ళి చెయ్యడు. కాబట్టి మనిద్దరం పెళ్లి చేసుకుంటే ఎలా వుంటుంది? బాగుండదా?' అన్నాడు

అలివేలు మొదట నమ్మలేనన్నట్టు చూసింది. భూషణం ముఖం చూచాక నమ్మాలనిపించింది. దాంతో అలివేలు ముఖం, పచ్చని పైరులా కలకల లాడింది.

'మీ నాన్న ఒప్పుకుంటాడా మరి?' అన్నది అలివేలు

'ఒప్పుకోక ఏంచేస్తాడు. ఒప్పిస్తాను' అన్నాడు భూషణం

వాడి మాటల్లో అలివేలుకు నూటికి నూరుపాళ్ళు నమ్మకం చిక్కింది. నమ్మింది గనుకనే భూషణం పిలిస్తే నిస్సంకోచంగా, వాడి వెంట జొన్నచేలోకి వెళ్ళింది.

వాళ్ళు జొన్నచేను వదలి ఇవతలికి వచ్చే సరికి చీకటి పడింది. ప్రపంచమూ జ్ఞాపకం వచ్చింది. 'చీకటి పడింది. ఈ కాస్త గడ్డి గంపలో వేసుకొని ఎట్లా ఇంటికి వెళ్ళడం?' అన్నాడు భూషణం.

అలివేలుకు ఆ పాలెగాణ్ని చూస్తే జాలి వేసింది. తనుకోసిందీ, భూషణం కోసిందీ, అంతా కలిపి భూషణం గంపకు పెట్టి 'తీసుకుపో' అంది.

'మరి నీకో'! భూషణం ప్రశ్నించాడు

'నాతో నీకెందుకు నువ్వు తీసుకెళ్లు' అన్నది అలివేలు

అలివేలు చేస్తున్న త్యాగానికి భూషణం ముగ్ధుడయ్యేడు. గంప నెత్తికెత్తుకొని ఇంటికొచ్చాడు. ఇంటికొచ్చి, స్నానంచేసి, భోంచేస్తుండగా, భూషణం తల్లిమాటల ప్రస్తావనలో అన్నది 'అలివేలు ఈ వేళ గడ్డికిపోతే తేలు కుట్టిందట పాపం. వట్టిగంపతో కుంటుకుంటూ ఇంటికొచ్చింది.' అని

భోంచేస్తున్న భూషణం ఆశ్చర్యంతో నోరు తెరిచేడు.

మరుసటి రోజు భూషణం తండ్రి యెదుటపడి, కుండబద్దలు కొట్టినట్టు 'నాన్నా నేను అలివేలును చేసుకుంటాను, కట్నం మీరేమీ అడక్కండి, వాళ్లు యిచ్చినంత తీసుకోండి. ఇవ్వాళ్లే అయినవాళ్లు నల్గురినీ పిలిచి నిశ్చయతాంబూలాలు పుచ్చుకోండి' అంటూ ఆదేశించాడు

వరదయ్యకు అది కలో వైష్ణవ మాయో, అంతుచిక్కలేదు, ఇండియా అణ్వాస్త్రప్రయోగం జరిపినా, ప్రపంచానికంత ఆశ్చర్యం కలగదు! ఆయన అంతటి ఆశ్చర్యం నుంచి తేరుకొని 'నా ఆస్తిలో చిల్లిగవ్వ నీకు ముట్టదు. చిప్ప చేతికొస్తుంది. ఇది ఖాయం' అన్నాడు వరదయ్య.

'ఆస్తి నీ స్వార్జితం కాదు ఆమాట జ్ఞాపకముంచుకో' అన్నాడు భూషణం. దానిపైన మాటామాటా వచ్చింది. పెద్ద అల్లరి అయ్యేదే, భూషణం తల్లి కలుగచేసుకుంది.' అడ్డాలనాడు బిడ్డలుకాని, గడ్డాలనాడు కాదు. మనమాట వింటారా చేస్తారా? వాడిష్టమే జరగనివ్వండి. మాటామాటా అనుకుని అల్లరిపడితే, నలుగురిలో నగుబాటు' అన్నది ఆమె.

ఇట్లా సర్దిచెప్పడంలో, ఆమె స్వార్థమూ కొంత వుంది. ఎన్నాళ్లు ఎదురుచూచినా, కోడలు రాకా, బండెడు సంసారం ఈదలేకా ఆవిడ అవస్థపడుతోంది.

వరదయ్యకి కడకు ఒప్పుకోక తప్పలేదు. కాని కొడుకుని నానాతిట్లు తిట్టాడు. భూషణం తిట్లని లెక్క చెయ్యలేదు. వాడే స్వయంగా వెళ్ళి, అయినవాళ్ళు నలుగురిని తెచ్చి, ఇంట్లో కూడేశాడు. ఆపైన అలివేలు తండ్రిని పిల్చుకొచ్చేడు. అందరూ ఆశ్చర్యం నుండి తేరుకొని పెండ్లిపెత్తనం మొదలెట్టేరు. అన్నీ ఒక్కకొలిక్కి వచ్చినంతవరకు ఆగిచూచి, సంతృప్తిగా, గడ్డిగంప తీసుకొని, పొలంమీదికి బయలుదేరాడు భూషణం.

'ఏమయ్యా పెళ్ళి కొడకా! ఇంట్లో పెళ్ళి ఖాయపెడుతూంటే, ఇక్కడికొచ్చావ్?' అన్నది అలివేలు పొలంమీద.

'పెళ్ళికూతురిక్కడుంటే, అక్కడే మున్నదీ'? అన్నాడు భూషణం

'ధూత్ చెడిపొయ్యావు భూషణం బావా?' అన్నది నవ్వాపుకుంటూ అలివేలు

భూషణం చెడిపొయ్యానూ అనలేదు. చెడిపోలేదూ అనలేదు. అలివేలును పట్టుకొని సందిట్లో అదిమి బుగ్గ కొరికేడు.

- (ప్రగతి వారపత్రిక 1970. రష్యన్‌లోకి అనువాదం 1978లో. Asia & Africa today పత్రికలో ప్రచురితం)